

Voorgenomen ontslag van een ambtenaar van de AIVD vanwege de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar. Het ontslag is voldoende zorgvuldig voorbereid, want het is pas bekendgemaakt toen de intrekking van de verklaring van geen bezwaar onherroepelijk was geworden en de ambtenaar heeft 12 maanden professionele begeleiding ontvangen bij het zoeken naar ander werk. Ook als zelfstandige kan hij niet meer blijven werken voor de AIVD, omdat alle functies bij deze dienst vertrouwensfuncties zijn.

Advies

Adviesaanvraag nr. ABB/2019/12801

Verzoeker: de Directeur-Generaal van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (hierna: AIVD)

1. Feiten en procesverloop

De heer [naam ambtenaar] (hierna: de ambtenaar) vervulde een deskfunctie en enkele operationele functies bij de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (hierna: AIVD). Op 29 juni 2009 is hem hiervoor een verklaring van geen bezwaar afgegeven. Na het verstrijken van een termijn van vijf jaar is naar hem een hernieuwd veiligheidsonderzoek ingesteld.

Bij brief van 30 september 2015 is de ambtenaar in kennis gesteld van het voornemen zijn verklaring van geen bezwaar in te trekken. Door middel van een zienswijzengesprek dat plaatsvond op 16 december 2015 en bij brief van 22 december 2015 heeft de ambtenaar zijn zienswijze kenbaar gemaakt inzake dit voornemen. Niettegenstaande deze mondelinge en schriftelijke zienswijzen is het voornemen van 30 september 2015 bij brief van 4 februari 2016 omgezet in een definitief besluit. Op 19 februari 2016 is de ambtenaar in verband hiermee ontheven uit zijn functie.

Op 5 juli 2016 heeft de trajectbegeleider [naam trajectbegeleider] van het Expertisecentrum Organisatie en Personeel (hierna: de trajectbegeleider) een begeleidingsovereenkomst van de ambtenaar ondertekend met een duur van negen maanden. Als motivatie voor de keuze van deze duur vermeldt deze overeenkomst dat de afstand van de ambtenaar tot de arbeidsmarkt groot is vanwege de regio waarin de ambtenaar werk zoekt [naam regio] en zijn opleidingsniveau (MBO) in combinatie met het niveau van zijn functie (schaal 9).

Tegen de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar heeft de ambtenaar bezwaar gemaakt. Bij besluit op bezwaar van 2 november 2016 is dit bezwaar ongegrond verklaard en is de feitelijke grondslag van de intrekking van de verklaring van geen bezwaar geactualiseerd overeenkomstig een advies van de Bezwarencommissie Veiligheidsonderzoeken van 7 juli 2016.

Bij uitspraak van 27 februari 2018 heeft de rechtbank Gelderland het beroep van de ambtenaar tegen het besluit op bezwaar van 2 november 2016 ongegrond verklaard.

Op 12 april 2018 hebben de ambtenaar en de trajectbegeleider een tweede begeleidingsovereenkomst ondertekend met een duur van drie maanden. Deze begeleidingsovereenkomst bevat een verslag van het verloop van de eerste begeleidingsperiode.

Tegen de uitspraak van de rechtbank Gelderland van 27 februari 2018 heeft de ambtenaar hoger beroep ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Bij uitspraak van 20 maart 2019 heeft deze het hoger beroep van de ambtenaar ongegrond verklaard. Daarmee is de intrekking van de verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar in rechte komen vast te staan.

Bij brief van 9 april 2019 heeft verzoeker de ambtenaar in kennis gesteld van het voornemen hem op grond van artikel 125e van de Ambtenarenwet per 1 juni 2019 ontslag te verlenen. Daarbij heeft verzoeker de ambtenaar in de gelegenheid gesteld binnen tien werkdagen zijn zienswijze kenbaar te maken op dit voornemen en heeft verzoeker de ambtenaar erop gewezen dat de commissie over dit voornemen zal worden verzocht om advies.

Bij brief van 19 april 2019 heeft de heer mr. O.R. van Hardenbroek, advocaat te 's-Gravenhage (hierna: de gemachtigde van de ambtenaar) verzocht om uitstel voor het indienen van de zienswijze van de ambtenaar tot

30 april 2019. Op 26 april 2019 heeft de gemachtigde telefonisch verzocht om nader uitstel voor het indienen van de zienswijze tot 7 mei 2019. Bij brief van 26 april 2019 heeft het hoofd Juridische Zaken van de AIVD, [naam functionaris], dit verzoek gehonoreerd.

Bij brief van 7 mei 2019 heeft de gemachtigde van de ambtenaar een voorlopige schriftelijke zienswijze kenbaar gemaakt inzake het voorgenomen ontslag van de ambtenaar en heeft hij verzocht om toezending van diens personeelsdossier. Tevens heeft hij verzocht de ambtenaar in staat te stellen zijn zienswijze mondeling toe te lichten tijdens een besloten hoorzitting waarin operationele aangelegenheden kunnen worden besproken.

Bij brief van 15 mei 2019 heeft het hoofd Juridische Zaken van de AIVD, [naam functionaris], de gemachtigde van de ambtenaar diens personeelsdossier toegezonden en heeft zij hem verzocht om met het oog op het te houden zienswijzengesprek zijn verhinderdata kenbaar te maken. Bij brief van 29 mei 2019 heeft zij dit verzoek herhaald. Bij brief van 13 juni 2019 heeft genoemde gemachtigde zijn verhinderdata meegedeeld.

Bij brief van 3 juli 2019 is de gemachtigde van de ambtenaar uitgenodigd voor een zienswijzengesprek op 10 juli 2019. In dit gesprek heeft hij een aanvullende zienswijze kenbaar gemaakt. Daarin heeft hij primair verzocht het voorgenomen ontslag niet te effectueren en heeft hij voor het geval dat de ambtenaar wordt ontslagen subsidiair verzocht hem te begeleiden naar ander werk of hem (vertaal)opdrachten te verstrekken waarmee hij in zijn levensonderhoud kan voorzien.

Bij brief van 23 juli 2019 heeft verzoeker de commissie op grond van artikel 97b van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (hierna: ARAR) verzocht om advies over het voorgenomen ontslag van de ambtenaar. Daarbij heeft verzoeker aangegeven dat hij dit ontslag per 1 oktober 2019 wil effectueren.

Bij brief van 25 juli 2019 heeft de secretaris van de commissie bij verzoeker enkele aanvullende stukken opgevraagd. Op 21 augustus 2019 heeft [naam functionaris] (hierna: de gemachtigde van verzoeker) deze aanvullende stukken overhandigd aan de secretaris van de commissie. Deze aanvullende stukken betreffen de begeleidingsovereenkomsten van 5 juli 2016 en 12 april 2018 en een reactie op het subsidiaire verzoek dat de gemachtigde van de ambtenaar heeft gedaan in zijn aanvullende zienswijze van 10 juli 2019.

De adviesaanvraag is behandeld ter zitting van de commissie op 5 september 2019. De commissie bestond uit mr. M.J. Cohen (voorzitter), prof. mr. A.W. Heringa, mevrouw mr. dr. L.A. van Noorloos en dr. J.S. Timmer en werd bijgestaan door mr. C.F. Sparrius (secretaris). Namens verzoeker zijn verschenen [namen functionarissen]. De ambtenaar is in persoon verschenen met bijstand van zijn gemachtigde. Het verslag van de hoorzitting is verwerkt in de onderdelen 2 en 3 van dit advies.

Tijdens de hoorzitting heeft de gemachtigde van verzoeker een overzicht overgelegd van de door het EC O&P uitgevoerde activiteiten in het kader van de begeleiding van de ambtenaar naar ander werk. De gemachtigde van de ambtenaar heeft dit overzicht bij brief van 1 oktober 2019 voorzien van commentaar. De gemachtigde van verzoeker heeft bij brief van 10 oktober 2019 een reactie gegeven op dit commentaar.

2. Standpunt bevoegd gezag

Blijkens de adviesaanvraag is de intrekking van de verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar niet alleen gebaseerd op zijn financiële situatie, die volgens de ambtenaar inmiddels geen beletsel meer vormt voor de afgifte van een verklaring van geen bezwaar, maar ook op enkele vormen van oneerlijk gedrag. Zo is de ambtenaar in het veiligheidsonderzoek niet eerlijk geweest over zijn schuldenlast, heeft hij in dit onderzoek onjuiste informatie verstrekt, heeft hij gelden uit het sociaal fonds van de AIVD verkeerd gebruikt en heeft hij over de besteding van die gelden tegenstrijdige verklaringen afgelegd. Nu de hoogste bestuursrechter het hoger beroep van de ambtenaar tegen de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar ongegrond heeft verklaard, staat deze intrekking in rechte vast. De stelling van de ambtenaar dat deze rechter is uitgegaan van een onjuist feitencomplex maakt dit niet anders. Verzoeker is overtuigd van de juistheid van het feitencomplex, op basis waarvan de intrekking van de verklaring van geen bezwaar na daartegen gemaakt bezwaar is gehandhaafd.

Nu de verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar is ingetrokken en deze intrekking in rechte vaststaat, kan de ambtenaar niet meer werkzaam blijven bij de AIVD, omdat alle functies bij deze dienst zijn aangewezen als vertrouwensfuncties. Ter voorkoming van een gedwongen ontslag is de

ambtenaar een intensief loopbaanbegeleidingstraject aangeboden. Dit traject werd verzorgd door een loopbaanadviseur van het Expertisecentrum Organisatie & Personeel (hierna: EC O&P) van verzoekers ministerie. Helaas heeft de ambtenaar ruim drie jaar na de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar geen andere dienstbetrekking gevonden.

Gelet op het vorenstaande ziet verzoeker in redelijkheid geen mogelijkheden meer om binnen een redelijke termijn een aanvaardbare oplossing te vinden waarbij het voorgenomen ontslag kan worden voorkomen. Om die reden en gelet op artikel 97b van het ARAR legt verzoeker een op artikel 125e van de Ambtenarenwet gebaseerd voorgenomen ontslag van de ambtenaar ter advisering voor aan de commissie. Verzoeker wil dit ontslag per 1 oktober 2019 effectueren. Daarom verzoekt verzoeker de commissie om op korte termijn een hoorzitting te plannen.

In reactie op het subsidiaire verzoek van de gemachtigde van de ambtenaar om hem te begeleiden naar ander werk of hem (vertaal)opdrachten te verstrekken waarmee hij in zijn levensonderhoud kan voorzien, heeft de gemachtigde van verzoeker bij brief van 21 augustus 2019 bericht dat het eerste wel maar het tweede niet tot de mogelijkheden behoort. Daartoe heeft hij opgemerkt dat verzoeker invulling geeft aan zijn verantwoordelijkheid op grond van artikel 72a van de Werkloosheidswet voor de begeleiding van de ambtenaar naar ander werk na zijn ontslag, maar dat verzoeker de ambtenaar geen vertaalopdrachten kan verstrekken, omdat daarvoor een verklaring van geen bezwaar is vereist.

In de begeleidingsovereenkomst van 12 april 2018 heeft de trajectbegeleider het verloop van de begeleiding van de ambtenaar tijdens de uitvoering van de begeleidingsovereenkomst van 5 juli 2016 als volgt omschreven:

"[De ambtenaar] is door de ontstane situatie een periode ziek geweest. De trajectbegeleider heeft [de ambtenaar] gewezen op diverse netwerkmogelijkheden en de dag van de mobiliteit, waarin hij op een laagdrempelige manier kennis kan maken met andere organisaties.

Door persoonlijke omstandigheden is [de ambtenaar] niet altijd volledig geconcentreerd bezig met het vinden van werk of ontbreekt het hem aan energie. De afgelopen begeleidingsperiode zijn [de ambtenaar] diverse vacatures verstrekt. [De ambtenaar] heeft op 3 vacatures gereageerd en telefonisch informatie ingewonnen. Ook heeft de trajectbegeleider zijn cv bij diverse organisaties voorgesteld (IND, DJI, OM en de rechtbank Zwolle). Daarnaast heeft [de ambtenaar] een ruwe opzet gemaakt voor een business plan dat nog verder uitgewerkt zal moeten worden. Het vinden van een baan heeft zijn eerste prioriteit. [De ambtenaar] heeft door het bekijken van vacatures meer inzicht gekregen in het scherp krijgen van zijn zoekprofiel en zijn kwaliteiten. Toch blijft het lastig een goede aansluiting te hebben op de gevraagde vacatures, maar [de ambtenaar] is positief over zijn mogelijkheden en staat open voor verschillende baanmogelijkheden."

Tijdens de hoorzitting heeft de gemachtigde van verzoeker samengevat het volgende verklaard:

- De verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar is ingetrokken en deze intrekking staat in rechte vast.
- Alle functies bij de AIVD zijn vertrouwensfuncties. Dat geldt ook voor werkzaamheden die worden uitgevoerd op basis van een overeenkomst van opdracht.
- De ambtenaar heeft wel degelijk begeleiding ontvangen bij het vinden van ander werk. Daartoe is hij voor een begeleidingstraject aangemeld bij het EC O&P. In het kader van dit traject heeft de ambtenaar zich in eerste instantie gericht op het starten van een onderneming en daarna op het vinden van werk in loondienst. Daartoe heeft de trajectbegeleider overheidsinstanties zoals het COA, de IND en het Openbaar Ministerie geattendeerd op de kwaliteiten van de ambtenaar als vertaler. Vanaf juni 2018 reageerde de ambtenaar niet meer op contactpogingen per e-mail van de trajectbegeleider. Spreker legt een overzicht over van de activiteiten die de trajectbegeleider in dit traject heeft uitgevoerd
- Door dit traject aan te bieden, heeft de AIVD voldaan aan zijn inspanningsverplichting om gedurende een redelijke termijn te onderzoeken of kan worden voorkomen dat de ambtenaar vanwege de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar moet worden ontslagen. In de Ontslagregeling van het UWV ziet het begrip 'redelijke termijn' op de opzegtermijn. Die termijn is in het geval van de ambtenaar ruimschoots overschreden. Hij is al 47 maanden ontheven van zijn functie. Al die tijd is zijn salaris doorbetaald en kon hij een andere baan gaan zoeken. Helaas is het hem niet gelukt een andere baan te vinden. Daarom ziet de AIVD zich genoodzaakt het voorgenomen ontslag van de ambtenaar te effectueren.

- Na de effectuering van dit ontslag zal de AIVD in samenwerking met de ambtenaar invulling geven aan de re-integratieverplichting op grond van artikel 72a van de WW. De AIVD neemt verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze bepaling. Daarbij is de AIVD bereid om aan de ambtenaar positieve referenties te verstrekken. De intrekking van de verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar vormt daarvoor geen beletsel.

De brief van 10 oktober 2019, waarbij de reactie van de gemachtigde van de ambtenaar op het tijdens de hoorzitting van de commissie overgelegde overzicht van begeleidingsactiviteiten wordt voorzien van commentaar, kan als volgt worden samengevat:

- Vooropgesteld dient te worden dat de intrekking van de verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar in rechte vaststaat. De AIVD blijft van mening dat het veiligheidsonderzoek zorgvuldig is verricht en dat de verklaring van geen bezwaar terecht en op goede gronden is ingetrokken. De rechters die dit besluit hebben beoordeeld, hebben geen aanleiding gezien dit besluit te vernietigen.
- Hoewel het enige tijd heeft geduurd voordat het begeleidingstraject is gestart, is de AIVD gelet op het verloop en de duur van dit traject van mening dat met dit traject op een afdoende wijze invulling is gegeven aan het streven om te bezien of binnen een redelijke termijn een aanvaardbare oplossing kan worden bereikt. Daarbij dient ook te worden opgemerkt dat het de wens van de ambtenaar zelf was om zich in eerste instantie te richten op het starten van een onderneming. Gelet op het arbeidsverleden van de ambtenaar voor zijn indiensttreding bij de AIVD leek dit ook een passende oplossing. Dat dit uiteindelijk niet zo bleek te zijn, komt niet voor rekening en risico van de AIVD. Ook het gebrek aan resultaat van de nadien uitgevoerde zoektocht naar een functie in loondienst maakt het voorgenomen ontslag van de ambtenaar niet onhoudbaar. Overigens bestaat er geen reden tot twijfel aan de juistheid van het tijdens de hoorzitting van de commissie overgelegde overzicht van activiteiten van de trajectbegeleider. Deze heeft dit overzicht naar eer en geweten opgesteld.
- Het feit dat de ambtenaar niet altijd in staat was zich volledig te richten op het begeleidingstraject vanwege medische beperkingen, maakt niet dat moet worden afgezien van effectuering van zijn voorgenomen ontslag. Mede gelet op de duur van de periode sinds de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar is de ambtenaar voldoende in staat geweest om, met behoud van loon en al dan niet met begeleiding, te zoeken naar ander werk.
- Het gebrek aan resultaat van deze zoektocht is erg vervelend, maar van de AIVD kan in redelijkheid niet worden gevergd de ambtenaar nog langer in dienst te houden. Het ambtenarenrecht kent geen omschrijving van de redelijke termijn die in situaties als deze in acht moet worden genomen, maar het burgerlijk ontslagrecht, dat per 1 januari 2020 ook van kracht wordt voor rijksambtenaren, stelt deze termijn op twee tot drie maanden. Die termijn is ruimschoots overschreden. Wel rust op de AIVD als overheidswerkgever op grond van artikel 72a van de Werkloosheidswet nog een re-integratieverplichting na de effectuering van het voorgenomen ontslag. Aan deze verplichting zal de AIVD een actieve invulling geven.
- De AIVD wil het voorgenomen ontslag bij voorkeur in november 2019, maar in elk geval nog in het kalenderjaar 2019 effectueren. Om die reden is het wenselijk dat het advies van de commissie uiterlijk op 31 oktober 2019 wordt uitgebracht.

3. Standpunt ambtenaar

De voorlopige zienswijze van de gemachtigde van de ambtenaar van 7 mei 2019 kan als volgt worden samengevat:

- De verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar is nog voordat deze daarover zijn zienswijze kenbaar had kunnen maken ingetrokken vanwege zijn financiële problemen. De ambtenaar heeft over deze problemen altijd open kaart gespeeld en heeft deze gemeld bij de bedrijfsmaatschappelijk werker, het sociaal fonds en de beveiligingsambtenaar van de AIVD.
- De intrekking van de verklaring van geen bezwaar is mede gebaseerd op geheime informatie waarop de ambtenaar niet of vertraagd heeft kunnen reageren.
- De ambtenaar is na een schuldsaneringstraject vrij van schulden. Omdat hij kostwinner is, is het van groot belang dat hij zijn baan en het inkomen dat daaruit voortvloeit, behoudt.
- De schulden van de ambtenaar hielden onder meer verband met een boete van € 90.000 en een terugvordering van € 36.000 die de Belastingdienst had opgelegd vanwege beweerdelijk

onrechtmatig genoten kinderopvangtoeslag. De Belastingdienst heeft deze bedragen echter kwijtgescholden, omdat de ambtenaar een slachtoffer was van de administratieve chaos bij het gastouderbureau [naam bureau].

- Gelet op het bovenstaande vormt de financiële situatie van de ambtenaar geen beletsel (meer) voor de afgifte van een verklaring van geen bezwaar.
- De ambtenaar heeft zijn werkzaamheden voor de AIVD altijd naar eer en geweten en met goede resultaten verricht. Hij is bereid en in staat om zijn werkzaamheden na de afgifte van een verklaring van geen bezwaar te hervatten en in de tussentijd andere passende werkzaamheden te verrichten. Hij wijst erop dat hij voldoende krediet heeft opgebouwd om opnieuw in aanmerking te komen voor een verklaring van geen bezwaar, omdat hij zijn functies heeft mogen blijven vervullen nadat hij in 2012 melding had gemaakt van zijn slechte financiële situatie.
- De ambtenaar heeft altijd gehandeld in het belang van de dienst en zal dat ook blijven doen.

.De aanvullende zienswijze van de gemachtigde van de ambtenaar kan als volgt worden samengevat:

- De intrekking van de verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar en de handhaving daarvan in bezwaar, beroep en hoger beroep zijn gebaseerd op de onjuiste aanname dat een lening van € 19.500 uit het sociaal fonds van de AIVD die was bestemd voor de aflossing van schulden, direct of indirect zou zijn gebruikt voor de financiering van een onderneming.
- Het onjuist invullen van het formulier Opgave Persoonlijke Gegevens op het punt van de schulden is een gevolg van de onjuiste aanname van de ambtenaar dat in dit formulier alleen werd gevraagd naar nieuwe schulden, die bij de AIVD nog niet bekend waren. Deze onjuiste aanname valt de ambtenaar mogelijk aan te rekenen, maar maakt hem niet onbetrouwbaar.
- De schulden van de ambtenaar zijn gesaneerd en met de resterende schuldeisers heeft hij betalingsregelingen getroffen. De partner van de ambtenaar werkt en zelf zoekt de ambtenaar intensief naar ander werk, maar hij ondervindt daarbij hinder van zijn gebrek aan diploma's.
- Het werk waarin de ambtenaar echt goed is, deed hij bij de AIVD. Hij werkte daar eerst alleen als audiobewerker, maar is later ook operationeel ingezet. Bij die inzet haalde hij zijn doelen altijd volledig en heeft hij een grote bijdrage geleverd aan de nationale veiligheid. Nog altijd loopt hij het veiligheidsrisico van een confrontatie met personen die destijds het doelwit waren van een door hem uitgevoerde operatie. Dit risico heeft zich al enkele malen verwezenlijkt.
- Door zijn werkervaring en zijn talenkennis kan de ambtenaar nog steeds van toegevoegde waarde zijn voor de AIVD. Hij zou bijvoorbeeld kunnen werken als vertaler of recherchewerk kunnen doen en is bereid die werkzaamheden uit te voeren als zelfstandige zonder personeel. Ook ander werk schuwt hij niet. Hij werkt graag en is bereid zich maximaal in te zetten.
- De ambtenaar vreest dat hij na effectuering van het voorgenomen ontslag niet meer kan voldoen aan zijn betalingsverplichtingen en dat hij dientengevolge failliet zal gaan. Gezien de inzet die hij heeft getoond voor Nederland zou dat scenario in redelijkheid moeten worden voorkomen. Daarom verzoekt de gemachtigde primair om het voorgenomen ontslag niet te effectueren. Voor het geval dat het voorgenomen ontslag wel wordt geëffectueerd, verzoekt hij subsidiair de ambtenaar te helpen aan ander werk of andere maatregelen te treffen waarmee de ambtenaar in zijn levensonderhoud kan blijven voorzien, zoals het verstrekken van vertaalopdrachten en het opdragen van andere werkzaamheden.

Tijdens de hoorzitting is van de zijde van de ambtenaar samengevat het volgende verklaard:

De gemachtigde van de ambtenaar erkent dat de intrekking van de verklaring van geen bezwaar in rechte vaststaat. Hij tekent daarbij echter aan dat de ambtenaar, zoals deze heeft aangegeven in zijn zienswijzen, zich niet kan verenigen met de vaststelling van de feiten op basis waarvan zijn beroep en zijn hoger beroep tegen de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar ongegrond zijn verklaard. Ook voelt de ambtenaar zich niet serieus genomen door de reactie van verzoeker op zijn zienswijzen.

De gemachtigde van de ambtenaar wijst er vervolgens op dat de eerste begeleidingsovereenkomst niet is uitgevoerd zoals daarin was afgesproken. Deze overeenkomst is pas zeven weken na het intakegesprek ondertekend. Daarna was de ambtenaar vanwege een samenloop van persoonlijke omstandigheden niet in staat zich optimaal in te zetten voor de uitvoering van deze overeenkomst. De gevechten die hij moest leveren tegen zijn schuldeisers en voor het behoud van zijn woning en zijn baan kostten hem veel energie en brachten spanningen mee die leidden tot het ontstaan van

medische problemen. Het is niet bekend waarom de eerste begeleidingsovereenkomst niet formeel is afgerond nadat de periode van negen maanden waarvoor deze overeenkomst is aangegaan, was verstreken. Daarna is er nog een tweede begeleidingsovereenkomst gesloten, die echter niet tot doel had de ambtenaar te begeleiden naar ander werk, maar om hem te leren solliciteren. Ook in het kader van deze overeenkomst is met de ambtenaar een intakegesprek gevoerd. Zijn verdere begeleiding vond plaats per e-mail. Spreker verzoekt de commissie te adviseren het voorgenomen ontslag van de ambtenaar nog niet te effectueren, enerzijds omdat de begeleiding die de ambtenaar in het kader van de begeleidingsovereenkomsten heeft ontvangen, te weinig intensief was, en anderzijds omdat de persoonlijke omstandigheden die de ambtenaar hebben verhinderd zich optimaal in te zetten voor de uitvoering van deze overeenkomsten, zijn veranderd. Zo zijn de schulden van de ambtenaar gesaneerd, heeft hij betalingsregelingen getroffen met zijn schuldeisers en wordt hij niet meer bedreigd met het verlies van zijn woning. Alleen zijn baan staat nog op het spel. Op termijn is het een realiteit dat hij die niet kan behouden, maar namens hem wordt de commissie wel verzocht te adviseren het voorgenomen ontslag nog niet direct te effectueren.

De gemachtigde van de ambtenaar verzoekt in de gelegenheid te worden gesteld na de hoorzitting een schriftelijke reactie te geven op het activiteitenoverzicht in het kader van de begeleiding van de ambtenaar dat de gemachtigde van verzoeker heeft overgelegd tijdens de hoorzitting. Bij wijze van eerste reactie op dit overzicht constateert hij dat de trajectbegeleider vooral intern overleg lijkt te hebben gevoerd. Spreker wil weten wat er is gebeurd om de ambtenaar te activeren.

De ambtenaar betwist dat hij vanaf juni 2018 niet meer heeft gereageerd op pogingen van de trajectbegeleider om hem per e-mail te benaderen. In zijn beleving heeft hij op pogingen van de trajectbegeleider om met hem contact op te nemen altijd een reactie gegeven. Hij bevestigt dat een samenloop van persoonlijke omstandigheden hem heeft verhinderd optimaal invulling te geven aan de uitvoering van de begeleidingsovereenkomsten en wijst daarbij op enkele medische problemen waarvoor hij in een ziekenhuisopname nodig was. Eveneens bevestigt hij dat de zojuist genoemde persoonlijke omstandigheden zijn veranderd: zijn schulden zijn gesaneerd en hij kan in zijn huis blijven wonen. Hij stelt dat zijn verklaring van geen bezwaar is ingetrokken vanwege pertinente onjuistheden en wijst erop dat de advocaat die hem bijstond in de bezwaar-, beroeps- en hoger beroepsprocedure tegen de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar, diens werk niet goed heeft gedaan.

De gemachtigde van de ambtenaar constateert dat voor de begeleiding van de ambtenaar naar ander werk wel een redelijke termijn in acht is genomen, maar dat op het gebied van die begeleiding geen redelijke inspanningen zijn geleverd. De uitvoering van de eerste begeleidingsovereenkomst is volgens hem beperkt gebleven tot het voeren van een intakegesprek en hij acht het zinvol de begeleiding te hervatten, omdat de ambtenaar voor zichzelf nog concrete arbeidsmogelijkheden ziet.

De ambtenaar wijst erop dat zijn echtgenote een schoonheidssalon zou kunnen openen in het bedrijfspand waarin hij vroeger een kebabrestaurant dreef en dat hijzelf vertaalwerk zou kunnen doen. Naast zijn moedertaal Koerdisch beheerst hij het Turks, het Nederlands en het Engels. Voordat hij in dienst trad bij de AIVD is hij 15-20 jaar werkzaam geweest als zelfstandig ondernemer. Hij heeft nog niet goed verwerkt dat aan zijn werk bij de AIVD een einde komt; de AIVD was de eerste werkgever waarbij hij zich geen buitenlander voelde.

De ambtenaar merkt in antwoord op een vraag vanuit de commissie wat hij heeft gedaan nadat zijn hoger beroep tegen de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar ongegrond was verklaard, op dat hij naast het indienen van de eerder genoemde zienswijzen enkele malen heeft gesolliciteerd op vacatures voor functies in het sociaal domein bij gemeenten. Voor deze functies wordt hij doorgaans afgewezen vanwege het ontbreken van de juiste kwalificaties.

De reactie van de gemachtigde van de ambtenaar op het tijdens de hoorzitting van de commissie overgelegde activiteitenoverzicht van de trajectbegeleider kan als volgt worden samengevat:

- Gedurende de begeleiding gingen de trajectbegeleider en de ambtenaar goed en respectvol met elkaar om. De ambtenaar herkent zich echter niet in het activiteitenoverzicht van de trajectbegeleider. Anders dan wordt gesteld in dit overzicht, heeft hij de telefoontjes en e-mailberichten van de trajectbegeleider altijd beantwoord, zij het soms met enige vertraging.

- De duur van het begeleidingstraject lijkt lang, maar door ziekte en andere omstandigheden was de ambtenaar niet in staat zich volledig te richten op het vinden van een nieuwe baan. Het is daarom niet meer dan fair om dit traject pas nu te laten beginnen, nu de ambtenaar de rust en de ruimte heeft om zich volledig te richten op de start van een eigen onderneming of het vinden van een goedbetaalde baan in loondienst. De ambtenaar spreekt daarom de hoop uit dat de AIVD hem gedurende dit traject niet afsnijdt van zijn inkomsten.

4. Overwegingen

Bij de beoordeling van de adviesaanvraag staat voorop dat de intrekking van de verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar niet ter beoordeling staat van de commissie. Deze intrekking is in rechte komen vast te staan, nu de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het daartegen ingestelde hoger beroep op 20 maart 2019 ongegrond heeft verklaard. Als de huidige gemachtigde van de ambtenaar van mening is dat er nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden zijn die aanleiding geven om terug te komen op de in rechte vaststaande intrekking van de verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar, kan hij daartoe een verzoek indienen bij verzoeker. Voor de commissie is de intrekking van de verklaring van geen bezwaar van de ambtenaar een gegeven.

Artikel 125e, tweede lid, van de Ambtenarenwet, verleent aan verzoeker een discretionaire bevoegdheid om eervol ontslag te verlenen aan een ambtenaar die vanwege het bepaalde in artikel 10, tweede lid, van de Wet veiligheidsonderzoeken uit een vertrouwensfunctie moet worden ontheven. Voor de ontslagverlening als bedoeld in artikel 125e, tweede lid, van de Ambtenarenwet is, nu het ontslag zal worden verleend door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, hierover overeenstemming vereist met de Minister-President. Dit volgt uit artikel 97b, tweede lid, van het ARAR. Daarnaast verplicht artikel 97b, eerste lid, ARAR, de voornoemde minister het advies in te winnen van de commissie. Bij de adviesaanvraag van 23 juli 2019 heeft verzoeker aan deze verplichting voldaan.

Ter beoordeling van de commissie staan het primaire en het subsidiaire verzoek van de gemachtigde van de ambtenaar in zijn mondelinge zienswijze van 10 juli 2019. Zijn primaire verzoek is om het voorgenomen ontslag nog niet te effectueren. Zijn subsidiaire verzoek is om in geval van effectuering van het voorgenomen ontslag de ambtenaar aan ander werk te helpen of flankerende maatregelen te treffen die de inkomensvoorziening van de ambtenaar in dat geval waarborgen. Hieronder gaat de commissie allereerst in op het primaire verzoek en vervolgens op het subsidiaire verzoek.

Het primaire verzoek komt naar het oordeel van de commissie niet in aanmerking voor honorering. Weliswaar is de bevoegdheid van artikel 125e, tweede lid, van de Ambtenarenwet, om eervol ontslag te verlenen aan een ambtenaar die moest worden ontheven uit zijn vertrouwensfunctie vanwege de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar, discretionair van aard, maar de speelruimte van verzoeker is beperkt, omdat alle functies in zijn organisatie vertrouwensfuncties zijn. De intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar heeft voor de ambtenaar dan ook noodzakelijkerwijs tot gevolg dat verzoeker afscheid van hem moet nemen. Verzoeker is daarbij zorgvuldig te werk gegaan. Het voornemen de ambtenaar te ontslaan, is hem pas meegedeeld nadat de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar onherroepelijk was geworden en in de tussentijd heeft de ambtenaar in totaal 12 maanden professionele begeleiding ontvangen bij het vinden van ander werk. Volgens het verslag van de eerste begeleidingsperiode was deze begeleiding zowel gericht op het vinden van arbeid in loondienst als op hernieuwd zelfstandig ondernemerschap. Blijkens het tijdens de hoorzitting overgelegde activiteitenoverzicht van de trajectbegeleider was deze begeleiding ook voldoende intensief. Hieraan doet niet af dat de ambtenaar vanwege de door hem genoemde persoonlijke omstandigheden niet in staat was aan de begeleidingsovereenkomsten optimaal uitvoering te geven en dat hij daartoe nu wel in staat zegt te zijn. Gelet op het bovenstaande is het voorgenomen ontslag voldoende zorgvuldig voorbereid. Derhalve komt het primaire verzoek van de gemachtigde van de ambtenaar om het voorgenomen ontslag nog niet te effectueren, niet in aanmerking voor honorering.

Zijn subsidiaire verzoek komt naar het oordeel van de commissie gedeeltelijk in aanmerking voor honorering. Daarbij stelt zij voorop dat verzoeker, als overheidswerkgever in de zin van artikel 1 sub i onder 1 van de Werkloosheidswet, op grond van artikel 72a, eerste lid, van die wet gehouden is de inschakeling van de ambtenaar in het arbeidsproces te bevorderen wanneer deze werkloos wordt. De commissie kan zich verenigen met de wijze waarop verzoeker van plan is invulling te geven aan deze

verplichting en heeft met waardering kennis genomen van zijn bereidheid referenties te verstrekken. Het is voor verzoeker echter onmogelijk om de ambtenaar (vertaal)opdrachten te verstrekken, omdat ook daarvoor een verklaring van geen bezwaar is vereist, die de ambtenaar niet meer bezit. De inkomensvoorziening van de ambtenaar na de effectuering van het voorgenomen ontslag is voldoende gewaarborgd, omdat het stelsel van wettelijke en bovenwettelijke werkloosheidsuitkeringen dat op hem van toepassing is, voorziet in een adequaat niveau van inkomensbescherming. De ambtenaar wordt na de effectuering van het voorgenomen ontslag dan ook niet afgesneden van zijn inkomsten. Derhalve geeft de inkomenssituatie van de ambtenaar na de effectuering van zijn voorgenomen ontslag geen aanleiding die effectuering nog langer uit te stellen. De commissie neemt daarbij in aanmerking dat de ambtenaar wanneer hij medio november 2019 wordt ontslagen, gedurende drie jaar en negen maanden zijn volledige bezoldiging heeft ontvangen zonder enige arbeidsprestatie te verrichten. Bezien tegen deze achtergrond, acht de commissie het maatschappelijk onaanvaardbaar dat het dienstverband van de ambtenaar nog langer voortduurt.

De bovenstaande overwegingen leiden tot het volgende advies:

5. Advies

De Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren acht geen beletselen aanwezig om uitvoering te geven aan het voorgenomen ontslag van de ambtenaar op grond van artikel 125e, tweede lid, van de Ambtenarenwet.

De commissie stelt het op prijs een afschrift te mogen ontvangen van het besluit dat wordt genomen op basis van dit advies.

Amsterdam/Den Haag, 15 oktober 2019

Was getekend.

prof. mr. M.J. Cohen,
voorzitter